

Επαγγελματική ανάπτυξη

Η επαγγελματική ανάπτυξη του διδακτικού προσωπικού των πανεπιστημίων αποτελεί μια πολυεπίπεδη διαδικασία, που περιγράφεται ως ένα σύνολο προσόντων, προσωπικότητας και γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Περιλαμβάνει τυπικές και πιστοποιημένες, διαδρομές, καθώς και διεργασίες μιας άτυπης, συνεχούς εξέλιξης που δεν περιορίζεται στην διαρκή διεύρυνση των γνώσεων γύρω από ένα γνωστικό αντικείμενο. Αναφέρεται στη διδασκαλία, τον σχεδιασμό και τη διαχείριση μαθημάτων και προγραμμάτων, την ιεραρχική εξέλιξη στις βαθμίδες, αλλά και την προσωπική ανάπτυξη. Δίνεται έμφαση στην αυτογνωσία του πανεπιστημιακού δασκάλου, που θεωρείται απαραίτητη στη διεργασία της κριτικής αναζήτησης νέων μορφών νοηματοδότησης και ερμηνείας των εμπειριών και των βιωμάτων του, που καθορίζουν το επαγγελματικό προφίλ του. Ένα σημαντικό στοιχείο που σχετίζεται με την επαγγελματική πορεία των καθηγητών των ΑΕΙ είναι η επαγγελματική ωριμότητα, η ικανότητα για επανεκτίμηση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, η διαρκής πορεία μάθησης, επανεξέτασης αξιών, ενδιαφερόντων, δυνατοτήτων και επιδίωξης διαφορετικών προκλήσεων και εργασιακών διαδρομών.

Η σταδιοδρομία των διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παρακολουθεί τις απαιτήσεις των εργασιακών συνθηκών στα Πανεπιστήμια για επαγγελματισμό, επιστημονική και ακαδημαϊκή ηθική και δεοντολογία και επαγγελματική συμπεριφορά με στόχο την ανάπτυξη της προσωπικότητας των διδασκόντων και των φοιτητών τους. Πρόκειται για επάγγελμα που συνδυάζει το κύρος με την ανάπτυξη ιδεών και οραμάτων στο πλαίσιο της συνολικής κουλτούρας της εποχής, τη συναισθηματική νοημοσύνη, τον κριτικό τρόπο επαγγελματικής σκέψης, την επαγγελματική ευθύνη αλλά και την συνειδητοποίηση του κοινωνικού ρόλου του πανεπιστημιακού δασκάλου.

Έρευνα vs διδασκαλία

Στην ακαδημαϊκή κοινότητα **η έρευνα vs διδασκαλία** αποτελεί ένα παλιό πεδίο αντικρουόμενων απόψεων και η συζήτηση εστιάζεται, κυρίως, γύρω από το ζήτημα του άνισου κύρους της διδασκαλίας σε σχέση με την

έρευνα, όπως με ευκρίνεια αποτυπώνεται στις περιπτώσεις προαγωγής και εξέλιξης των μελών ΔΕΠ. Πράγματι, η ερευνητική δραστηριότητα και οι δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά προσδίδουν γόητρο, τίτλους και κονδύλια, ενώ το διδακτικό έργο και η ποιότητά του, συχνά, δεν αξιολογούνται στην ακαδημαϊκή καριέρα. Η εισήγηση (η από καθέδρας διδασκαλία) είναι - σχεδόν- η μόνη εκπαιδευτική τεχνική που χρησιμοποιείται στα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ δεν ενημερώνονται για νέες εναλλακτικές διδακτικές τεχνικές, ίσως γιατί δεν υπάρχουν τα ανάλογα κίνητρα, ενώ είναι εξαιρετικά ενεργοί ως προς την εξέλιξη, τη σταδιοδρομία και τις ερευνητικές τους δραστηριότητες.

Συνοπτικά, το έργο των πανεπιστημιακών δασκάλων μπορούμε να το εντάξουμε στις εξής κατηγορίες:

- 1. Ερευνητικό – επιστημονικό**
- 2. Διοικητικό**
- 3. Διδακτικό**
- 4. Κρισιακό / αξιολογικό** (εισηγητικές επιτροπές, εκλεκτορικά, κριτές σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια κ.λπ.)
- 5. Δημόσιες παρεμβάσεις και δημόσια λογοδοσία** (εκλαϊκευτικά άρθρα, δημόσιες γνωμοδοτήσεις και ενημερώσεις, διαλέξεις, απολογιστικές δράσεις κ.ά.)
- 6. Επιχειρησιακό / διαχειριστικό** (εκπόνηση ερευνητικών προτάσεων, διαχείριση ερευνητικών προγραμμάτων, επιστημονικές συνεργασίες με δημόσιους ή/και ιδιωτικούς φορείς κ.λπ.)

Οι δεξιότητες που απαιτούνται από τα μέλη ΔΕΠ συνδέονται με:

- Την έρευνα
- Τη διδασκαλία
- Την τρίτη αποστολή των πανεπιστημίων (αφορά τον κοινωνικό ρόλο και τη συμβολή τους στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη)
- Την τέταρτη αποστολή των πανεπιστημίων (αφορά τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη των κοινωνιών)

Σήμερα, αναδύονται και νέα πεδία προκλήσεων για τους διδάσκοντες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που σχετίζονται με:

- Ενεργό μάθηση
- Ισότητα ευκαιριών και συμπερίληψη
- Ζητήματα φύλου
- Συμβουλευτική
- Διαχείριση σταδιοδρομίας
- Εκπαίδευση Ενηλίκων
- Διαδικτυακή εκπαίδευση
- Διαχείριση projects/ Funding

Ωστόσο, τίθεται το εύλογο ερώτημα: επιτυγχάνεται η διασφάλιση ποιότητας στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, όταν επιδεινώνονται οι εργασιακές συνθήκες του διδακτικού προσωπικού που καλείται να «παράγει» περισσότερα σε λιγότερο χρόνο, αναλαμβάνοντας παράλληλα την ευθύνη για όλο και μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών και έργων; Η καθιέρωση συστημάτων ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση συνδέεται με τη μείωση των κρατικών δαπανών και την αύξηση της οικονομικής συμβολής από ιδιωτικούς φορείς μέσα από απαιτητικές και επίπονες διαδικασίες αναζήτησης πόρων για τη διεξαγωγή του ερευνητικού έργου, με την κατάταξη (ranking) των Πανεπιστημίων και με την όξυνση του ανταγωνισμού.

Βιβλιογραφία

- Abbas, A. & McLean, M (2013) Qualitative research as a method for making just comparisons of pedagogic quality in higher education a pilot study. In M. David & R. Naidoo, (eds), *The Sociology of Higher Education. Reproduction, transformation and change in global era*. London and New York: Routledge.
- Βεργίδης, Δ. (2016). Η Πανεπιστημιακή Παιδαγωγική, η διασφάλιση ποιότητας και ο ρόλος του Πανεπιστημιακού δασκάλου. Στο: Κ. Κεδράκα (επιμ.), *Πρακτικά του Συμποσίου: Πανεπιστημιακή Παιδαγωγική: Η εκπαίδευση και διδασκαλία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μια terra incognita?*, (21-39). Αλεξανδρούπολη: Δ.Π.Θ. Στο: <http://panepistimiaki- paidagogiki.gr/praktika/praktika2016.pdf>
- Boyer, E. (1990). *Scholarship reconsidered: Priorities of the professoriate*. Princeton: Princeton University Press.
- Γουγουλάκης, Π. & Οικονόμου, Α. (2014). Πανεπιστημιακή Παιδαγωγική, *Εκπ@ιδευτικός κύκλος*, 2(1), 9-48.

- Cranton, P. (2007). Ατομικές διαφορές και Μετασχηματιζόμενη Μάθηση. Στο: J. Mezirow και συνεργάτες, (2007). *Η Μετασχηματιζόμενη Μάθηση*, 211-232. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Braxton, J.M. (1996). Contrastive perspectives in the relationship between teaching and research. In: J.M. Braxton (Ed.), *Faculty teaching and research: Is there a conflict?* 5-14. San Francisco: Jossey-Bass.
- Carnell, E. (2007). Conceptions of effective teaching in higher education: extending the boundaries, *Teaching in Higher Education*, 12(1), 25-40.
- Coaldrake, P., & Stedman, L. (1999). *Academic work in the twenty-first century: Changing roles and policies*. Canberra: Australian Higher Education Division, Dpt. of Education, Training and Youth Affairs.
- Cottrell, S.A., & Jones, E.A. (2003). Researching the scholarship of teaching and learning: An analysis of current curriculum practices. *Innovative Higher Education*, 27(3), 169-181.
- Ćulum, B., Rončević, N., Ledić, J. (2013). The Academic Profession and the Role of the Service Function. In: U. Teichler, & E. Höhle, (eds), *The Work Situation of the Academic Profession in Europe: Findings of a Survey in Twelve Countries. The Changing Academy – The Changing Academic Profession in International Comparative Perspective*, vol 8. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-5977-0_7
- Herr, E.L., Cramer, S.H., & Niles, S.G. (2004). *Career guidance and counseling through the lifespan: Systemic approaches*. New York: HarperCollins.
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κεδράκα, Κ. & Δημάση, Μ. (2015). Διδάσκοντας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Υποχρέωση, αγγαρεία ή προνόμιο; Στο: Σ. Κιουλιάνης, Α. Πασχαλίδου, & Ζ. Χαρπαντίδου (επιμ.) (2016). *Καινοτόμες Εφαρμογές στη Διδακτική Πράξη. Πρακτικά Εργασιών 1ου Διεθνούς Βιωματικού Συνεδρίου Εφαρμοσμένης Διδακτικής*, 172-197. Δράμα: Επιστημονικός και Πολιτιστικός σύλλογος εκπ@ιδευτικός κύκλος, Στο: <http://www.educircle.gr/synedio/announcements/86-praktika-ergasion-1ou-diethnoys-viomatikoy-synedriou-efarmosmenis-didaktikis-kainotomes-efarmoges-sti-didaktiki-praksi>
- Macfarlane, B. (2005). The Disengaged Academic: The Retreat from Citizenship. *Higher Education Quarterly* 59(4):296 – 312. DOI: [10.1111/j.1468-2273.2005.00299.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-2273.2005.00299.x)
- Macfarlane, B. (2007). Defining and Rewarding Academic Citizenship: The implications for university promotions policy. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 29(3), 261-273. DOI: [10.1080/13600800701457863](https://doi.org/10.1080/13600800701457863)
- Savickas, M. L. (2005). The theory and practice of career construction. In S. D. Brown & R.W. Lent (Eds). *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (42–70). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Super, D.E., Savickas, M.L., & Super, C.M. (1996). The life-span, life-space approach to careers. In Brown, D., Brooks, L. & Associates (Eds.), *Career Choice and Development* (121-178). San Francisco, CA: Jossey-Bass.